

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Lupta în comitate.

(R. Ș.) Pentru toate popoarele, *lupta este vieța*. Cine nu luptă, nici de nume nu 'i-se aude, este uitat, nesocotit și de cele mai multe-ori călcat în picioare. Îndeosebi în patria noastră, stăpânitorii atâta așteaptă: să adormim, să nu vorbim nici să luptăm pentru drepturile noastre naționale, ca astfel ei eu atât mai lesne să poată ajuta înainte treburile ungurești.

Lucrul acesta 'l-au prevăzut de mult fruntașii poporului român. De-aceia în *programul național* întemeiat la Sibiu în anul 1881 ei au și hotărât, ca pretutindeni, Românii să lupte voinicește în comitate. Conferențele naționale, ținute la Sibiu în anii 1893 și 1894 de-asemeni au stărut și mai tare, ca în comitate toți Românii să-și facă datoria. Și anume: la alegerile așa zise pentru congregațiune, pretutindeni unde sunt Români, *se se candideze numai Români*. Ear' cei cari au reușit să intre în sfatul comitatului atât ca aleși cât și ca viriliști, *se se poarte acolo românește*: chiar dacă ar ști ungurește, să vorbească numai românește, căci legea de naționalități din 1868 *le dă acest drept*; ear' cu privilegiul alegerii slujbașilor comitatului, a vicșpanilor, solgăbiraelor și alții, să nu voteze pentru Unguri, ci să candideze Români și toți să voteze numai pentru acestia, chiar când s'ar ști dinainte,

că nu vor reuși să-și aleagă. Să se arete în acest chip, că *Românii au cunoștință de drepturile lor și că odată cu capul nu vor să abdică de aceste drepturi*.

În săptămânile viitoare se vor face în toată țeara alegerile pentru comitate. Poruncile naționale, aduse în frățescă înțelegere de către deputații din conferențele naționale dela Sibiu, mai ales acum trebuie să le aibă în vedere toți Românii. Ei trebuie să se adune, și pătrunși de frățescă iubire, să se sfătuească asupra felului, cum au să pornească în comitate lupta dreaptă, pentru-ca astfel să se puna în stare de a putea veghia asupra mersului lucrurilor de prin comune și comitate.

Știm cu toții că poporațiunea dela sate mai ales în contra slujbașilor are plânsori. Gendarmii, solgăbiraele și câți toți de pe la comitat, eată cine amăresc mai ales zilele Românilor.

Luptând pentru a pătrunde în sfatul mare al comitatului, și luând parte la adunările congregaționale, vom putea ridica vocea noastră de câte-ori numai se va întâmpla vr'o călcare de lege.

Ear' călcări de legi, nu este zi lăsată dela Dumnezeu, în care să nu săvârșească slujbașii Unguri, pe cari la răspundere numai aci, în comitate îi putem lua. Eată de ce: noi n'avem aleși români în Dietă, unde s'ar pute mai des da pe față nedreptățile ce ni-se fac.

Deci călcările de legi în congregațiuni trebuie desvelite, lupta aci trebuie să se pună.

Și să nu ne sfim a face aceasta. Înaintea legii toți suntem de-opotrivă. Fișpanul nu este nici el mai mare domn, decât cel mai puțin cunoscut sătean care își face datoria. Și pentru-că cineva dintre noi n'a umblat pe la școale înalte, nici poartă haine negre, să se știe, că fiind virilist ori ales din partea sătenilor, are nu numai drept, dar' *este dator să stea cu fruntea ridicată în mijlocul domnilor dela comitat și să nu se sfiească, cu atât mai puțin să-și fie teamă a-și ridica glasul când știe despre vr'o călcare de lege*.

Ne plângem cu toții că trecem prin vremuri grele, că suntem năpăstuiți.

Ei bine, nu este destul să ne plângem, ci să luptăm ca să scăpăm de greutate.

Lupta în comitate este cel mai potrivit mijloc — și aproape singurul mijloc — pentru a mai scădea din greutate.

La comitate se hotărăște asupra celor mai de-aproape treburi ce privesc pe cetățeni. Să nu lăsăm ca să se hotărăască asupra sorții noastre fără ca să fim și noi de față. Ear' când suntem acolo, să ne facem datoria ca buni Români.

Cine nu va intra în luptă la comitate, se va arăta un slab Român, și niciodată nu s'a simțit nevoie mai mare, ca *toți Românii să se arete voinici!*

FOIȚA.

Două călindare.

I.

„Călindarul Poporului“.

„Institutul Tipografic“ din Sibiu a scos și anul acesta de sub tipar folositorul seu calendar numit „Calendarul Poporului“, întocmit cu pricepere și bunăvoință, potrivit trebuințelor poporului român din Ardeal și Ungaria. De zece ani se tipărește acest calendar, și el a avut mereu o trecere mare, vânzându-se câte 4—5000 exemplare pe an, dovadă că e bun, și un gol simțit umple în casele Românilor.

Cum noi Românii din țerile coroanei ungurești trăim vremuri pline de încercări, având a face mult și greu cu slujbași răuvoitori nouă, „Institutul Tipografic“ s'a străduit, ca și prin acest calendar să vină într'ajutor poporului cu povește fel și fel, de care el are mai arzătoare lipsă zilnică. A și eșit

acest calendar în așa chip, că îl putem numi mai mult calendar *folositor* pentru poporul nostru, decât de plăcere și de petrecere. Din schițarea de mai jos a cuprinsului lui, se va vedea lămurit aceasta.

După obicnuita parte a înșirării anului, cu lunile, zilele, sărbătorile și scurte povește economice la fiecare lună, urmează înșirarea tuturor *domnițiilor* din țerile Europei, și a familiilor lor; apoi îndrumările de lipsă pentru umblarea la *postă* și *telegraf*; despre *măsurile* nouă și vechi; *scala timbrelor* ce trebuiesc puse pe ori-ce fel de documente; și apoi căpeteniile celor două biserici române.

După acest șir de îndrumări folositoare, urmează o parte desfătătoare și dătătoare de învățătură în aceeași vreme. Anume: o scurtă dare de seamă despre „*Poveștile Reginei României*“, după care urmează două din acele povești: „*Mama lui Ștefan-cel-mare*“ și „*Feciorii din Vrancea*“, lucrări imprumutate din volumul 7 al „*Bibliotecii pentru toți*“, ce slugesc și ca recomandăție a acelei biblioteci. Urmează câteva glume din I. C. Hîntescu, și

apoi chipul dlui *Dr. V. Lucaciu* cu o scurtă schiță a vieții falnicului luptător național. Se face apoi o mică amintire despre poetul popular *Alexandru Donici*, și se reproduc cinci din fabulele lui; altă pomenire despre *Dimitrie Bolintineanu* și se tipăresc trei poesii eroice de-ale lui.

Acestea ca material de desfătare și mai ales de înălțare națională.

Având apoi în vedere grelele zile în care anul 1896 găsește intrat poporul român, în urma introducerii nouelor legi bisericesti, „Institutul tipografic“ a purtat grije ca cetitorii „*Calendarului Poporului*“ să afe în privința aceasta bune îndrumări. A tipărit anume cei doi articoli ai dlui *Ioan Moța* publicați în „*Foia Poporului*“, „*Tribuna*“ și alte foi, sub titlul „*Fără podoabe, fără alaiu!*“ și „*Nume naționale și străbune*“.

După acestea urmează partea *economică*, cu lămuriri asupra comasărilor, și mai mulți articoli despre economia câmpului, cultivarea plantelor, a pomilor și altele.

Doina lui Lucaciu.

(*) Cine nu cunoaște *Doina lui Lucaciu*? Cine n'a cântat-o și ascultând-o, cine n'a lăcrimat, gândindu-se la Lucaciu și tovarășii sei martiri din temnițele Seghedinului și ale Vașului?

Ei bine, stăpânirii 'i-s'a făcut năcaz pe Români chiar și pentru lacrimile lor. Ea nu mai vește ca noi să cântăm această doină, nu mai vește să ne aducem aminte de suferințele luptătorilor noștri naționali.

Acum că li-s'a deschis scumpilor martiri ușile temnițelor, stăpânirea vește ca noi se ne închidem inima, să nu mai arătăm dragoste celor cari au luptat pentru drepturile noastre, să uităm pe Lucaciu care a stat, — în Sătmar, Pesta și Seghedin, aproape trei ani de zile în temniță.

De aceea s'a apucat să deie în judecată... doina! Un lucru ne mai pomănit de când sânt judecătorii pe lume. Procesul se va desbata la tribunalul din Sibiu, în ziua de 27 Noemvrie.

Ținta procesului este să se aducă o hoără, prin care să se spună, că *Doina lui Lucaciu* atîță pe Români contra Ungurilor, — deci că este contra legii și astfel să se oprească a fi cântată și pe viitor.

Sânt însă de ris procurorii maghiari.

Să presupunem că se va aduce osândă contra doinei.

Opritu-ne-a oare însă prin aceasta ca noi să n'o mai cântăm? Dar' unde sânt atăția gendarmi unguri, încât să fie la spatele fiecărui Român? Dar' atunci ar trebui ca toți Ungurii să se facă gendarmi, — și nici atunci nu s'ar ajunge!

Și cum va opri procurorul, ca unde numai se adună doi Români, ei să cânte *Doina lui Lucaciu*? Cum va opri, ca vîzându-se în câmpul verde ori în codrul mare, Românul să nu cânte hora, care 'i-s'a legat de suflet ca vieața de bătaia inimii?

O frumoasă primire.

Privitor la buna primire ce 'i-s'a făcut dlui Gh. Domide când a sosit acasă dela temnița Vașului, ni-se scrie:

Valea-Someșului-mare, Sept. 1895.

Domnule Redactor,

Azi e zi cu soare
Zi de sîrbătoare!...

Poporeni credincioși din Rodna-veche luând știrea despre eliberarea și sosirea doricului lor paroch, erau cuprinși de-o nespusă bucurie încă de Dumineca. O ceată de juni în nemărginita sa iubire și dor, des-de-dimineată 'și-au înfrumșetă cail cu flori și clopoțele și au plecat la drum întru întimpinare. Îndată după plecare, gendarmeria s'a și pus în lucrare, au plecat după ei, și ajungându-i în comuna vecină Maier, tocmai pe când spuneau junilor de acolo cauza călătoriei și invitându-i a se asocia cu ei. Gendarmii ajungându-i, s'au încercat să-i reîntoarcă acasă, dar' fără rezultat, căci bravii juni, pe cărări laterale, peste dealuri, au înaintat cătră Bistrița. Pe drumul cătră St-Iosif (Poiana) au întâlnit pe proto-judele cercual, 'l-au întrebă: „Pentru-ce nouă nu ne este iertat să mergem pe drumul țerii, ca să jucăm prin comunele vecine? căci noi dăm dări, facem drum, ba sîntem cătane“? La ce Măria Sa li-a răspuns: „Eu nu styi nyimike“! Ajunși tinerii în Bistrița, au rămas peste noapte acolo. Luni după 8 ore dimineața (23 Sept.) întâlnindu-se cu doricul lor paroch 'i-au spus toate, și apoi cu toții împreună au plecat cătră Rodna însoțiți de amici și cunoscuți. Pe tot percursul drumului ovațiunile și strigătul de „să trăească“ răsuna din gurile tuturor. Trăsuri venite cu amici se adăugeau mereu la convoiul plecat din Bistrița. Însoțire generală, bucurie mare se vedea pe fețele tuturor.

Această zi mîndră și plină de farmec, de bucurie, n'a putut fi lipsită de incidente neplăcute. Atât prin comune cât și pe drumul principal era postată gendarmeria, care ne molesta în tot chipul. În comuna Sângeorgiul-român, pe lângă o frumoasă cunună de inteligență, au făcut onoare martirului și câțiva călușeri îmbrăcați în haine de sîrbătoare, cari au venit până în Rodna. Din jos de comuna Rodna-veche erau postați în drum 3 gendarmi, cari la sosire au întins armele gata spre a da foc. Tot convoiul fu oprit, și

după multe schimbări de vorbe, cu interval de câte 15 minute au fost lăsate trăsurile să intre în comună! Va să zică ceea-ce agrățiază Monarchul, diregătorii subalterni o primesc de un fel de crimă. Ce mai rușine în Ungaria. Dar' fie cum va fi, vrednicul nostru preot, după o suferință de 15 luni, în închisoarea din Vaș, a sosit acasă în pace, sănătos, spre bucuria generală a consăngenilor și parochienilor sei, unde este și va fi iubit și stimat de toți! S. M. p.

De prin comitate.

Românii din comitatul Caraș-Severin (Bănat), luptă bărbătește în congregațiunea comitatensă. Astfel în adunarea dela 12 Octomvrie advocații *Coriolan Brediceanu* și Dr. *Stefan Petrovici* au declarat, că *Românii nu pot lua parte la sîrbările millenare, nefind acestea altceva decît sîrbări național-maghiare.*

Tot atunci dl *Coriolan Brediceanu* întrebă în chestia matricolelor de stat, zicînd că numele românești introducîndu-se în matricolele civile, se traduc pe ungurește. Răspunzînd, vicișpanul a zis că în chestia aceasta s'ar putea înainta o hîrtie la ministru, care poate să ajute ceva Românilor.

Ajungînd lucrurile la votarea sumii ce ar fi să se deie pentru milleniu, Românii — 13 la număr — au votat contra. Între cei 13 contra au fost: C. *Brediceanu*, Dr. *Petru Barbu*, Dr. *St. Petrovici*, Andreiu *Ghidin*, protop., *Nicolae Muntean*, *Vasilie Jarca*, *Aurel Spătan*, *Ioan Ionaș* (Caransebeș) *N. Blajovan*, preot, *Isaia Popavici*, preot și încă doi. Între cele 84 voturi pentru au fost și 13 voturi românești, mai ales slujbași, între cari și dl *Antonescu*, care a fost făcut la reuniunea învîțătorilor din Caransebeș darul de 1000 fl. Ba au mai fost și neslujbași, cari au votat contra Românilor, d. ex. *A. Grecu*, protopop în Silha.

Rușine să le fie!

Se dau și îndrumări din *legi* și anume „despre testamente“, tipăriți fiind paragrafi cei mai de lipsă, pe cari ținîndu-i nimenea nu poate greși la facerea testamentului, și astfel încungiuță multele și păgubitoarele procese ce se fac pentru moștenire în urma testamentelor rău lucrate.

Pe urmă e o dare de seamă asupra „*Bibliotecii pentru toți*“, ce se tipărește la București, recomandîndu-o ca pe o publicație fără îndoială de mult folos.

De închiere este însemnarea tirgurilor din Ardeal și Țeara-Ungurească, și o mulțime de „inseerate“, adică adrese unde să putem afla tot felul de unelte, de care avem lipsă, leacuri, prăvăli de mărfuri și alte toate.

Toate acestea sînt întinse pe 10 coale de hîrtie fină, frumos tipărită, și prețul calendarului e numai 20 cr.

Din cele de mai sus, poate ori-cine vedea, că „Calendarul poporului“ este un calendar foarte potrivit trebuințelor poporului român și — sărăciei lui, și de care nici un țeran român cărturar n'ar trebui să se lipsească în casa lui!

II.

„Calendarul ilustrat“

al

„*Bibliotecii pentru toți*“.

Tot în zilele acestea a eșit de sub tipar la București, unul din cele mai dragălașe calendare românești pentru desfătare și petrecere, pe anul 1896. El este întocmit de dl *Dumitru Stăncescu*, conducătorul prețioasei publicațiuni „*Biblioteca pentru toți*“.

Cei-ce ascultînd de îndemnurile noastre, au cumpărat și au cetit numerii recomandați de noi din „*Biblioteca pentru toți*“, vor fi primit negreșit încredințarea că o lucrare cinstită și serioasă e aceea, și pentru acestia e destul să spunem, că și „*Calendarul*“ de care vorbim numit „*Calendarul ilustrat*“ (cu chipuri) al „*Bibliotecii pentru toți*“ face parte din aceeași publicație, și nu mai au nevoie de alte laude pentru a înțelege, că de o lucrare bună e vorba. Adăugem încă numai atât, că calendarul este însuși un giuvaer al „*Bibliotecii pentru toți*“, și nu e cu nimic mai pre-

jos ca ori-care dintre chiar numerii cei mai buni ai bibliotecii!

E întocmit după un plan pentru noi cu totul nou: Pe o față nu e pusă câte o lună întreagă, ci numai câte o săptămână, ear' sub ea se află bucăți mărunte pentru cetit, potrivite cam după vremea în care cade săptămîna, și felurite bune sfaturi. Ca să fim înțeleși dăm o pildă: Iarna, e știut că oamenii cetesc mai mult. Avînd în vedere aceasta, sub săptămîna a doua a lui Ianuarie, aflăm următorul sfat:

»Nu cetiți ciasuri întregi fără să vă odichniți; »opriți-vă ades și vă uitați pe fereastră, încolo de »parte, ori uitați-vă în sus dacă nu puteți privi »drept din pricina vre-unui zid; faceți însemnări »când cetiți; opriți-vă de vă gândiți, ba chiar scu- »lați-vă de pe scaun, și vă primblați prin odaie. În- »ainte și după cetiri lungi, faceți deprinderi la aer, »uitându-vă la lucruri depărtate, la cerul albastru, la »virfurile caselor, și, de sînteți la sate, priviți la »dealurile depărtate, la verdeața livezilor!...

Un sfat mai bun nici că s'ar putea pentru cetitori, căci cetitorul mult și prea încordat, slăbește ochii, ear' urmînd precum scrie mai sus, îi întărești.

— Din trecutul nostru. —

VLAD ȚEPEȘ.

— Istoria Țerii-Românești. —

După-ce *Mircea-cel-bêtrân-și-Mare* a murit, Țeara-Românească cea temută și tare în ale lui zile, vreme de 38 de ani nu a mai fost decât vatră de păgubitoare frământări și nebune hărțueli între frați, pentru domnie. Mircea stăpânise singur 40 de ani, ear' în cei 38 după el nu mai puțin ca 7 inși au urcat treptele tronului țerii, dar' fiecare abia îl urca și altul îl lua cu furca cea lungă și îl trăgea jos din tron, suindu-se dînsul pentru a păși apoi el ca înaintașul seu, și tot așa. Între hărțuitori erau fii și nepoți neastempărați de ai lui Mircea, precum: Mihail, Dan, Radu, Alexandru, Danciu, Stanciu și alții, dintre cari însă după nici unul n'a rămas vr'o urmă vrednică de a fi pomenită, decât după Vlad, fiul lui Mircea, care a stat mai mult și în mai multe rînduri pe tron, și care pentru ale sale năzdrăvănii, a fost poreclit *Vlad-Dracul!* Vlad Dracul a fost om de victorie rară, și cu minte ageră, și dacă pace ar fi avut de ceialaltîscai după domnie, poate și mai mari și mai mândre fapte lăsa după sine decum a lăsat. S'a purtat bine în luptele ce le-a avut odată contra Ungurilor, altă-dată contra Turcilor. Dar' împregiurările l-au adus de s'a luptat apoi și alătura cu ei. Cu Ungurii a luptat contra Turcilor în zilele lui Ioan Corvin, când Ungurii au fost rău bătuti de Turci la *Varna*, și pe când Ungurii tocmai mâncau bătaia, Vlad Dracul cu ai sei vr'o 4000 de Români, rupe șirurile turcești înaintând până la corturile domnești dincolo de ele, unde au dat peste averea și hrana armiei turcești, pe care au prădat-o întreagă, luând cu ei tot ce-au aflat, și omorînd cămilele Turcilor. Așa apoi s'au întors aducînd prada cu ei în ale lor tabere. Știau Turcii frică al naibii de el. Dar' el s'a luptat

ceva mai tîrziu, și alătura cu Turcii contra Ungurilor. Mai apoi a intrat în Ardeal singur și l-a prădat și a dus o mulțime de prizonieri de războiu acasă. A căzut în sfîrșit și el jertfă nebunelor certe pentru domnie, tăiat fiindu-i capul la anul 1446 de cătră Danciu, pe care el îl scăpase de moarte înainte cu vr'o 26 de ani. După el rămân doi fii: *Vlad Țepeș și Radu-cel-frumos.*

Dintre acestia, Vlad Țepeș ajunge pe tronul Țerii-Românești la anul 1455, și istoria vieții lui este earăși una din cele mai interesante în istoria neamului românesc.

Vlad Țepeș este omul despre care ai fi în drept a crede, că n'avea inimă de om, ci de tigrul, sătos de sânge și de hienă, căci era crud fără asemănare. E cel mai crud om nu numai între domnitorii Țerii-Românești, dar' între ai întregii Europe chiar! Cruzimea lui se talmăcește și se înțelege așa, că el în tinerețe a petrecut mai mult la Turci, unde vedea zilnic făcîndu-se fel și fel de cruzimi, ear' venind la domnie, el, precum se poate înțelege din cele de mai sus, țeara a aflat-o putredă de patimi și de rele, dela moartea lui Mircea cel-Bêtrân până la el fiind numai o vatră de vrajbă și zarvă pătimășe. Vlad credea că prin a sa cruzime se bage fiori în tot natul și mai ales în tot păcătoșul din țeara asta și dacă altfel nu le intră mișeilor mintea în cap, se le între frica țepelui și neîndurării lui!

Vlad Țepeș își avea chipul seu deosebit de a omori, și anume împlânta în pământ ori în butuci, o țapă sau mai multe, și apoi trăgea pe om de viu în ea, și își afla cea mai mare desfătare în a-l privi cum tras în par se svircolește, până moare. Pe alții îi ardea și îi frigea de vii!

Îndată-ce, cu ajutor turcesc, ajunge pe tron, apucă pe Stanciu, unul dintre învrăjbitori, și punîndu-l de viu în groapă,

lasă [să-i cânte prohodul cât se 'și-l audă și el, și după-ce s'a gătat toată slujba, 'i-a tăiat capul!

Știind apoi că boerii (nemeșii) țerii sînt isvor nesecat de ceartă, el le pusese gîndul și lor. A „pofțit“, după suirea pe tron, la el „la prînz“ pe toți boerii, despre cari cam știa el că nu-l au tocmai la inimă, cu fiii și cu nevestele lor, și 'i-a ospetat și 'i-a ospetat, cât se le fie de merinde până la Sfîntul Petru, apoi după ospet 'i a omorit pe toți până la unul, cu copii cu tot, ba chiar și pe robii lor! Într'alt rînd a chemat la un „sfat“ pe boerii țerii, și 'i-a luat cam cum iai copii în școală, și 'i-a întrebat de câte toate de prin ținuturile unde își duc zilele, și pe 500 dintre ei 'i-a omorit numai pentru-că n'au știut spune numărul kcutitorilor din ținuturile lor! Satele și moșiile lor apoi le dăruia ostașilor credincioși lui, cari erau firește ca și el de cruzi, făcîndu-i pe ei boeri! Într'un rînd a vestit peste țeară, că toți flămînzii și leneșii și neajutorații să vie la el, că le face o pomană mare cu mîncări și beuturi, că l-a prins mila de ei. Și s'au adunat, dragă Doamne, sărăcoi și leneși ca frunză și iarbă, de mai n'au mai rămas, și Vodă 'i-a ospetat bine, ear' pe urmă 'i-a încungiuat frumușel cu ostași și 'i-a luat pe rînd și 'i-a aruncat cum ai arunca snopi, pe toți într'un foc mare, ca pe niște netrebnici ce mîncă înzadar pînea altor muncitori! În curînd el a prins nu mai puțin de 6000 de hoți și pe toți 'i-a așezat în țepe, împreună cu toți câți se arătau răsvrătitori, și a băgat atîta frică în reufăcători, că ajunsese să-ți poți lăsa toată averea, tot aur de-ar fi fost, în mijlocul codrului, că nimenea nu se atingea de ea ori-cât ar fi stat acolo! Povestea din cărțile de școală despre Vlad Țepeș și neguțătorul, nu e numai poveste.

A omorit în viața lui vr'o 20.000 de oameni, pe cei mai mulți trăgîndu-i

Și în chipul acesta, la fiecare săptămână affi un sfat bun, sau câteva șire de veselie și petrecere, de toate la cele 52 săptămâni puse fiind 89 bucăți de cetit: sfaturi, snoave, novele mici și altele!

Urmează apoi lucrări literare pe ales și tot scurte, din penele următorilor scriitori: Andersen, M. Eminescu, doamna Columb, Macedonsky, Zamfirescu, Carmen Sylva, Radu Rosetti, Vlahuță, D. Stăncescu, I. N. Roman, D. Teleor, Sim. Fl. Marian, Artur Stavri, T. Stoienescu și alți mulți, fiecare dînd ce a avut mai dragălaș, așa că o față vrea să întreacă pe cealaltă.

Dar' ce-l face mai iubit și mai vrednic de sprigin acest cîlindar, sînt chipurile (ilustrațiunile) din el. Pentru 25 cr. (căci numai atît îi e prețul) affi în el foarte bine reușit chipul Maiestății Sale *Regelui Carol I.*, al M. Sale *Reginei Elisaveta* (Carmen Sylva) și Altețelor lor *Ferdinand*, prințul moștenitor de coroană al României, cu frumoasa sa soție *Maria*, apoi a celor doi fii ai lor: al micului Prinț *Carol* și al și mai mititelei sorioare *Eli-*

saveta! Afară de acestea chipul ministrului școalelor din Țeară: *Tache Ionescu*; al dlui *Nicu Filipescu*, primarul orașului București, apoi chipul măiestrului poveștilor *Andersen* și a poetului popular român *Anton Pann* gură-de-aur, al lui *Grigore Alexandrescu*, alt înțelept scriitor popular din bêtrâni, și alte chipuri.

Și toate acestea numai pentru 25 cr.

Dacă de *«Cîlindarul poporului»* cel atît de folositor, rău face cîrturarul român de se va lipsi, apoi tot atît de rău cine se va lipsi și de *«Cîlindarul ilustrat»*, cel dulce și desfătător al „Bibliotecii pentru toți“, căci el e o dragălașe podoabă pe masa fiecărui cîrturar român.

Le recomandăm pe amîndouă, amîndouă fiind așa de ieftine! Se pot cîpeta dela „Institutul tipografic“ din Sibiu, trimițîndu-se prețul lor în timbre postale și câte un timbru de 3 cr. pe deasupra pentru postă.

Prier.

Poesii populare.

De pe Valea-Arieșului

culese de *Iuliu Holder*, inv.

Frunză verde ca iarba
Fetele 'mi-au scos barba
Și mîndrele mustața!

Străină-'s ca pasărea
N'am milă nicăirea,
Străină-'s ca puiu de cuc
N'am milă unde mă duc.

Mândra mea mândră Irină,
Ce gați la bărbat de cină?
La bărbat gat vorbe rele
La draguț lipiu cu mere!

Așa zic fetele zic,
Să te 'nsori, badeo voinic;
Nevestele zic așa
Ca să-'mi petrec juneța,
Să nu mă 'nsor că-'s prea mic
Și ușor pot să mă stric!

în țeapă, pentru-ce 'l-a și numit istoria:
Vlad Țepeș!

Repede 'i-a mers lui vestea, sau mai drept zis, vestea cruzimii lui, peste toate țerile vecine până bine departe, și numele lui a ajuns în curând a fi cuvânt de spaimă pentru lume. Despre isprăvile lui ca domn al țerii față de dușmanii din afară a moșiei sale, în alt număr.

im.

Legea comunală.

(Urmare)

§. 68. În comune mici pe judele și jurați (consilieri) îi alege obștea alegătoare (§§. 35, 36 și 37); pe notarul cercual și pe tutorul cercual, întrunirea comitetelor reprezentative (comunale) ale comunelor ce-'l țin;

În comunele mari pe judele, pe jurați (consilieri) și pe tutorul public îi alege obștea alegătoare; pe notarul comunal și pe medicul comunal, întrucât comuna ține un medic al seu deosebit, îi alege comitetul reprezentativ;

ear' în orașele cu magistrat regulat, scoțind afară pe căpitanii de poliție, pe întregă primăria și pe membrii personalului ajutor și manipulant (mănuitor) — îi alege comitetul reprezentativ.

§. 69. În comune mici și mari notarii și medicii, în orașe cu magistrat regulat, afară de acestia, membrii personalului ajutor și manipulant — se aleg pe vieță;

ceilalți membri ai primăriei în comunele mici și mari — pe trei ani, ear' în orașele cu magistrat regulat — pe șese ani.

Dela această regulă fac abatere căpitanii de poliție, ai orașelor cu magistrat regulat, care se numește pe vieță de cătră fișpanul, și se pot ridica din slujbele lor numai prin hotărîre anume întocmai ca și notarii, medicii și membrii personalului ajutor și manipulant aleși pe vieță. — Căpitanii de poliție nu pot lua parte la desbaterile sfatului orășenesc ce privesc treburile de bani, veniturile, averea și economia orașului. Totodată se împuternicește ministrul de interne, (al trebilor din lăuntru a țerii) ca între marginile legii să reguleze prin porunci, datorințele de oficiu și slujbă ale căpitanilor de poliție atât față cu mai marii orașelor cu magistrat regulat, cât și față cu cei mai sus puși.

Acel primar, a cărui vreme de slujbă s'a sfârșit, e dator a îndeplini datorințele împrunuate cu slujba și e chemat a deprinde drepturile ce purced din aceea până atunci, până când urmașul seu — fie prin alegere, fie prin substituție — a intrat el în slujbă.

Față cu primarul, care din pricină de boală a ajuns neputincios de a-'și împlini datorința înainte de retragerea lui se urmează ca și la pensionarea din oficiu pentru pricină de boală.

§. 70. În aceea-ce privește alegerea, plățile mărunt și locuința notarului de cerc, sînt hotărîtoare prescrierile §-lui 144 al art. de lege XIV din 1876.

§. 71. În comune mici și mari slujba de primar se poate respinge numai în casuri de împedecare cu totul mare și locuitorul comunal ales e îndatorat sub pedeapsă până la 100 fl., a-'și purta slujba cel puțin un an.

În-cas de împedecare grea, la cererea celui ales, vicișpanul îl descarcă de îndatorire. În contra hotărîrii vicișpanului se poate apela la comitat.

Acela, care a purtat slujba de jude un an, ori a plătit pedeapsa de bani, nu se poate îndatora ca să o poarte mai departe, nici să o mai iee asupra-'și, timp de șese ani.

§. 72. Alegerea primăriei comunale și a celor ajutători și manipulanți, se face în adunările comunale de renoire (restaurare).

Președintele adunării de renoire, în comune mici și mari, e pretorul sau vicepretorul încredințat de el, ear' de-or fi ei împedecați apoi substitutul trimis spre acest scop de vicișpanul; în orașele cu magistrat regulat e vicișpanul, sau fiind el împedecat, substitutul numit deosebit spre acest scop de cătră comitat.

§. 73. Primar poate fi ales ori-care cetățean al patriei, în vîrsta de 24 ani și maioren, care e alegător comunal și nu cade sub abaterile înșirate în §. 75.

Ca notari, medicii, fiscali, ingineri și forestieri pot fi însă aleși și aceia, cari n'au fost mai nainte alegători comunali.

§. 74. Pentru pregătirea (învățătura) deosebită cerută la funcțiuni sînt hotărîtoare, anume: pentru slujba de primar orășenesc §. 5, VII al art. de lege I. din 1883; pentru slujbele de notari, în comune mici și mari §. 6 al art. de lege I. din 1883, ear' în orașele cu magistrat regulat — §. 3 sau §. 6 al art. de lege I. din 1883; pentru slujbele de medici (doftori) — §. 9, I. al art. de lege I.

din 1883 și §. 143 al art. de lege XIV din 1876; slujbele de fiscali — §. 5, VIII al art. de lege I. din 1883; pentru slujbele de ingineri, pe viitor, — partea întăie a §-lui 10 al art. de lege I din 1883, și pentru slujbele de forestieri (pădurari) — §. 12 al art. de lege I din 1883, precum și cele cuprinse în art. de lege XXXI din 1879.

§. 75. Nu se poate alege ca primar comunal:

- cine nu poate fi reprezentant comunal;
- preotul, învățătorul, slujbașul de stat și comitatens, chiar nici când au în comună drept de alegător;
- în comune mici și mari nu pot fi în același timp judele și cassarul înruși sau afini în gradul întăiu;
- în orașele cu magistrat regulat: primarul, protonotarul, cassarul și membrii purtători de socoate (comptabilității) (Va urma)

Nedreptăți pe la sate.

Din comuna *Gurba* (com. Arad), primim următoarele:

Satul nostru *Gurba* numără la 2000 suflete, toți Români; dar' neavînd noi notar în sat, fiind notariatul împrunat cu satul vecin *Sicula*, așa cărmuirea, ca să poată avea matricularul seu, cum îl numesc conducător de matricule, a rînduit în satul nostru să fie un vîcenotar; noi locuitorii însă nu ne-am învoit la aceasta, dar' cărmuirea totuși așa a hotărît și pace, zicînd, că ea plătește conducătorul cu 400 fl. Se face alegerea, dar' noi nu vrem să alegem, mai ales fiindcă în candidare nu era nici un Român. Fibirul *Monti* cu oamennii sei alege și întărește pe un străin, *Petricovics*, ni-'l pune deci în sat vîcenotar și matricular, cu plată dela stat de 400 fl. și apoi ne silește să-'i dăm 80 fl. de cortel, apoi cancelaria în casa satului pentru matricule și întoloceri de căsătorii, apoi să suportăm cheltuelile pentru brîul cel țrîfaș, dulapuri, tipărituri, încălzit și altele. Eată dar', noi popor sărac, azi am ajuns acolo, să plătim notar, care șede în *Sicula*, acelaia și scriitor tot în *Sicula*, și apoi să ținem în sat și vîcenotar-matricular, adecă doi notari; aceasta este prea mare sarcină pe umerii noștri, cu atît mai virtos, după-ce dările într'atîta sînt de mari, încât nu sîntem în stare a le purta, ci ne

Din Șaroșul-unguresc

culese de *Demetriu L. Todoran*, inv.

Cărărușe de pe deal
De ce vii, bade-așa rar?
Cărărușe de pe șes
Aș veni, mândră, mai des,
Dară când pornesc la tine
Strigă maica după mine,
Și când aș veni la voi
Mă strigă maica 'napoi

— Știi tu, mândră, ce 'ți-am spus
Când mergeam pe deal în sus
Să nu beai apă din tîu
C'ai să mori de dorul meu
— Măi badiță de-al tîu dor
M'ăș face floare 'n ocol,
Badiță de-a ta dulceată
M'ăș face floare 'n fînață.
— Fă-te, mândruță, ce-'ți place
Că și eu, mândră, m'oiu face,
Un voinic cu coasa 'n spate,
Voiu cosi florile toate

Din Cornereva

culese de *Crina Boșneag*.

Sub fereastra cea boltită
Eată mândra adormită.
Aș scula-o nu mă 'ndur
Că-'și doarme somnul cel bun,
Și de-o sărut adormită
S'a ținea înceluită!

Frunză verde floricea
Vai săracă mândra mea
Dela multe m'a scos ea,
Dela două nu mă poate:
Dela Neamț și dela moarte!

Frunză verde rug întins,
Mă culcai în drum destins,
Și durmii mă saturai,
Și pe băla n'o visai.

Luai șuba și plecai,
Și plecai pe drum în vale,
Mă 'ntălnii cu băla 'n cale,
Mândră Doamne ca o floare,
Cu miros și cu răcoare
Și la umbră și la soare!

Din Boereni

culese de *Constantin Manu*, inv.

Până era badea-acasă,
Eram, Doamne, tot voioasă,
De când badița s'a dus
La inimă-'mi rău s'a pus;
De când s'a dus și nu vine
Plînge inima din mine,
Dar' nu plînge cum să plîngă
Ci voește să mă stîngă!

Mândră nu te-ai alinat
Până nu m'ai fermecat:
Cu iarbă de pe rozoare
Cu bobi dela vrăjitoare,
Cu apă de prin fântâni
Și cu flori de prin grădini,
Și cu fîn de cel uscat
Și cu pae dela pat.
Dar' ori-cât m'ai fermecat
Că tot naiba te-a lua!

vine cu amar a ne jelni cu cântecul bătrân,
dar' foarte adevărată, ce zice:

„N'am nici pâne nice sare,
Toate le-a dus darea mare,
Eu fac păduri, drumuri grele,
Plătesc și vamă la ele;
Ficiorii ni-'s toți cătane,
Noi le dăm pâne și haine“.

Întrebați fiind de scriitorul acestor
rînduri ce e de făcut, spunem următoarele:
Solgăbirăul nu are drept să v'ă
pună cu sila asemenea lipitoare. Înaintați
protestare și dacă nu vi-se face dreptate,
mergeți până la ministru. Hârtia
s'ă v'ă facă un avocat (ziceți să v'ă scrie
în cinste, căci este *treabă națională*
aceasta!). Ear' dacă nici-cum nu vi-se
face dreptate, faceți-v'ă voi. Nu dați nici
un ban pentru lucruri, pe cari nu le-ați
cerut nici nu v'ăți învoit să vi-le aducă
alții pe cap.

Legile nouă.

Privitor la aducerea în deplinire a
legilor nouă bisericești, se scriu următoarele:

Cel dintăiu cas, în care un preot
nu s'a supus legii căsătoriei civile, s'a
întemplat la *Józsa*, o comună *maghiară*
reformată din comitatul Hajdu. Preotul
Beör János a cununat adică aici o pă-
reche de tineri *fără-ca ei să fi fost*
întăiu căsătoriți la primărie.

Ei, dacă așa fac Ungurii reformați,
cari erau pentru legile nouă, ce o să
facă celelalte popoare, cari dela început
s'au arătat potrivnice?

În comuna *Boian* s'a trecut peste
primul cas de naștere după intrarea în
drept a nouelor legi religioase. O fe-
mee gr.-cat. a fost cea dintăiu care a
născut doi gemeni. Numele acestor doi
gemeni sănătoși și voioși, trecute în ma-
triculele civile al cercului matricular *Velt*
sub nr. 3 și 4 sînt: a celui întăiu născut
Traian, ear' al celui de al doilea
Horia. Laudă Românilor credincioși,
cari astfel urmează învățăturile preoților!!!

Se scrie din Neoplanta, oraș s'erbesc,
că un S'erb, cu numele *Vlada Srbanat* s'a
dus la matriculant cu rugarea ca s'ă-l
căsătorească cu aleasa sa mireasă, însă
numai pe timp de cinci ani, fiindcă el
înainte de toate vrea să cunoască bine
firea miresei sale. Dacă muierea lui de
probă în acest restimp se va purta bine
și dacă el nu se va urî de dînsa, atunci
el va prelungi căsătoria, însă eară numai
pe cinci ani, fiindcă, cum se știe, femeile
sînt de fire schimbăcioasă și pentru-că,
de, și ale bărbaților gusturi se schimbă
câte-odată. Deodată cu asta patriotul
s'erb și-a arătat și bucuria față de intra-
rea în viață a căsătoriei civile, pentru-că
înaintea „popii“ era cu neputință a în-
cheia contracte așa de plăcute. Matricu-
lantul — se zice — 'l-ar fi respins pe
S'erb cu rugarea sa. Mirare!

Afaceri politice din România.

În România sînt în ajun de a se
întempla mari schimbări. Guvernul con-
servator, al cărui cap este dl *Lascar*
Catargiu, a abzis de putere, așa că pe
când scriem aceste șire, la București
lumea a și aflat, că regele Carol a chemat
la putere pe dl *D. Sturdza*, capul parti-
dului liberal-național.

Dl *Sturdza* a mai fost ministru în
România și este cel dintăiu mare bărbat
de sta', care a a'ut în Senatul României
vorbă despre durerile noastre naționale,
spunând că Ungurii s'ă se mai ast'empere,
ear' guvernul unguresc s'ă mai încete cu
nedreptățile. Pe aceea vreme 'l-au și
injurat mult foila ungurești.

SCRISORI.

Vești bune.

Rediu, Oct. 1895.

Domnule Redactor,

Comuna noastră *Rediu* e o comună de
270 numeri, între cari numai 9 familii Un-
guri ref., cari mai toți știu scrie și ceti în
limba lor. Noi atăta potop de Români, până
în 1889 afară de preot și cantor, nu aveam
în toată comuna oameni cetitori. Adus-a Dum-
nezeu pe dl învățător *Ioan Orășianu*, care si-
litu-s'a din toate puterile a face să lumineze
și între noi raza cea binefăcătoare a științei.
Prin vorbă blândă și prietenească, a atras
mulțime de tineri spre a-'i asculta învățătura.

Mulțumită harnicului învățător, acum avem
peste 40 de cetitori în comuna noastră, apoi
mulți prunci pe la școală în Blaj și Cluj; afară
de aceea la măiestrie doi: unul *faur* și altul
măsar, deși până aci nici pomană nu era la
noi ca un băiat de Român să meargă la mă-
iestrie, mai bine slugă pentru mîncare. Nu
mai puțin am de a mulțumi și eu dlui învă-
țător, care v'ezându-mă că știu puțină carte,
mereu a stăruit pe lângă mine ca să învăț să
știu și mai mult. M'a îndemnat să-'mi abo-
nez „*Foia Poporului*“, dia care multe bune și
frumoase pot învăță, și de care atăta dragoste
am prins, că abia aștept să vină *Duminea*
să mă mai desfățez cetindu-o și de care până
la moarte nu mă las! Am fost mort sufe-
tește. Medic 'mi-a fost domnul învățător, ear'
medicină „*Foia Poporului*“. Acum domnul
învățător se silește să facă și *biblioteca po-
porală*, la ce rog pe toți Românii noștri iu-
bitori de înaintare să-'i ajute, că bun lucru
va fi acesta.

Isidor Bolboacă, econom.

AVIS. Am onoare a v'ă face cu-
noscut, că 'mi-am transpus cancelaria ad-
vocatuală în piața *Andrássy Nr. 11* (*And-
rássytér 11*) în edificiul teatrului, eta-
giul II. Intrarea e în front, poarta prin-
cipală între cafeneaua *Zemplényi* și res-
taurațiunea *Michl* (*Murányi*).

Arad, 10 Octomvrie 1895.

Cu stimă

Dr. Stefan C. Pop,
advocat.

CRONICĂ.

*Fotografia Monarchului confis-
cată.* Primum următoarele: *Fisolgăbirăul*
cercului Rodnei, Dr. *Hunyadi Imre*, în 5
Septemvrie a. c. merg'nd în cancelaria co-
munei opidane din *Rodna-veche* (*Ó-Radna*) a
confiscat icoana cu chipul Împ'ratulu', care e
făcută în oleu și representă pe *Monarch* în
uniformă de ofițer austriac, purtând inscripțiu-
nea: „*Franz Josef I. Kaiser von Oesterreich*“,
Francisk Iozef Karl Cse-ky etc. etc., lăs'nd
cadrul la primărie. Notarul și primarul au
fost nevoiți de a procura o altă icoană repre-
sent'nd pe *Monarch* în uniformă ungurească.
Ce ironie! când în „*Ungaria liberă*“, se con-
fișcă chiar și icoana domnitorului prin oamenii
chienați a face ordine!!

De ale „*Reuniunii române de
agricultură*“. Despre expoziția de vite
arangiata de „*Reuniunea română de agricul-
tură din comitatul Sibiului*“, *Duminea* la
1/13 Oct. a. c., în harnica comună curat
românească *Apoldul-de-jos*, primum un raport
mai lung, pe care însă din lipsă de loc
il vom publica numai în numărul nostru vii-
tor. De astă-dată ne mărginim a spune, că
membrii comitetului central al „*Reuniunii*“
au fost primiți cu frumoase ovațiuni din par-
tea mulțimii de popor din *Apoldul-de-jos* și
giur, ear' expoziția de vite, care s'a terminat
cu o cuv'ntare instructivă despre vitele de
soiu ales, rostită de presidentul reuniunii, dl
profesor *Demetriu Comșa*, a reușit deplin,
atât cu numărul, cât și calitatea vitelor ex-
puse. Prin această expoziție, la care s'au
dat mai multe premii în valoare totală de
100 fl. v. a., „*Reuniunea română de agricul-
tură*“ și-a mai adaus încă un merit pentru
înaintarea țeranului român.

Daruri evlavioase. În *Șarosul-un-
guresc* a d'ruit creștinul *George Ionaș* și sora
sa *Ecaterina*, pe seama bisericii un rînd
de vestimenta preoțești în preț de 70 fl., o
cruce de argint de 15 fl., o cădelniță de 6 fl.
2 icoane de 8 fl., o măsurică de m'etasă de
8 fl., în tot daruri de 107 fl. Fie lăudați
bunii creștini pentru evlavioasele lor daruri.

Un v'enzător. Din *Berzova* ni-se
împ'rtășește trista veste, că deși comuna e
curat românească, și av'nd în ea și greco-
orientali și greco-catolicii școale bune, s'a
deschis și o școală de stat, la aducerea că-
reia mare „vrednicie“ are dascălul *Veselian*
Popovici de acolo, fiu de preot, crescut cu
pâne românească și ținut și acum, cu bani
dela bietul popor român. El a îndemnat pe
c'ățiva trași-împinși să ceară școală un-
gurească, căci av'nd o casă goală năd'jduia să
o poată vinde de școală statului. Când a
fost la ședința de pertractare, deși n'avea
drept a mers și a spriginit cu vorba primirea,
și când bravul țeran român *Alexă Bălcean*
a cerut ca protocolul să se iee și românește,
p'cătoșul învățător *Popovici* s'a pus înaintea
lui zic'nd: „*lasă, unchiule, că nu trebuie și
limba românească*“. Așa fiind, cum ni-se
spune, dascălul *Veselian Popovici* e vrednic
de tot disprețul Românilor de acolo, și vred-
nic de a fi încungiurat de Români, ca o oaie
r'fioasă, mai mult: ca un v'enzător ordinar al
cinstei și binelui neamului seu!

Un notar rabiat. Primum din jurul
Chitthazului o scrisoare mai lungă, în care
ni-se împ'rtășește o volnicie netrebuică a

notarului din Nădab, Aurel Marc Popovici, Român de naștere. Acest om a fost un student rău, ce stătea tot doi ani într-o clasă, și nu se alegea poate nimic de el, de nu se dădea pe coarda căciulirii pe la Unguri. Așa a fost căpătuit și a ajuns jupân notar, ear' acum nu-și încapă în piele și nu-și mai cunoaște pe frații sei din mijlocul cărora a eșit. Dovadă următorul fapt: Cum cu legea asta nouă, a ajuns și jupân Aurel Marc Popovici purtător de matricule, la 2 Oct. st. n. a. c. un țeran s'a dus la dînsul să-și înștiințeze naștere. Țeranul povățuit de cătră preotul botezător cum are să umble la înștiințare, a dus o țiduliță cu numele fiului, cerând să-și scrie așa. Notarul însă în loc să primească pe coreligionarul seu ce-l plătește, cu toată bunăvoința, la arătarea țidulei dela preot despre botezarea „fetei” și-a răspuns: „Ședula primită dela popa țeu poți s'o mînci, de astăzi înainte cu sînt popă împărătesc, acela nu-și e mai mult popă”, — și a respins cererea țeranului de a-și înscrie numele așa după-cum se zice românește „Olariu” și a soției sale „Ardelean”, ci le-a schimonosit în limba lui Tuhutum în „Ollar” și „Argyelan”.

Etă un chip urit de renegat, vrednic să fie acoperit cu cel mai mare dispreț de poporul român din jurul lui! Românii noștri însă să nu slăbească în cererea lor de-a li-se scrie numele precum ei voesc, spunînd că altfel nu le vor recunoaște de ale lor!

În temniță. Din Monor ni-se scrie, că dl Elia Cincia, fost pretor și proprietar, a fost osândit prin tabla regească din M. Oșorhei în 5 Ianuarie a. c. la 3 luni temniță și pierderea oficiului pe timp de 3 ani. Această sentență a fost aprobată și din partea Curiei cu data de 8 Martie a. c., ear' cererea de grațiere înaintată Majestății Sale a fost respinsă din partea ministrului de justiție. Afacerea este următoarea: în 1892, a treia zi de Rosalii, fiind poporul din comuna amintită adunat în școală pentru unele afaceri comunale, veni vorba și despre jubileul de 25 ani al încoronării Majestății Sale, care era fixat să fie sărbătorit în 8 Iunie din acel an. La acestea Elia Cincia zise: „Sărbeze jubileul de încoronare cine cum vrea, eu însă nu voi lua parte la nici un fel de sărbătoare, căci Majestatea Sa n'a primit pe cei 400 Români cari și-au dus Memorandul”. Aceste vorbe au fost destul ca niște oameni răutacioși să facă arătare, și astăzi dl Elia Cincia se află în temnița din Bistrița, unde a intrat la 10 luna curentă.

Declarație. În nrul 38 al „Foi Poporului” din anul trecut (1894) s'au publicat două corespondențe din Poiana (lângă Sibiu), una sub titlu „Români buni”, alta sub „Ce-ai zis părinte?” și dintre cari corespondențe, pentru cea dintâi s'au pornit cercetări în Poiana contra dlui notar Ilie Pop și a dlui director școlar Emanuel Beșa, ear' pentru a doua protopopul Măneguț ni-a făcut proces de „calumnie”, ce se va pertracta în curînd. Ear' pe lângă acesta fel și fel de bănueli cad și se scriu asupra oamenilor nevinovați. Pentru eșirea la iveală a adevărului deoparte, de alta a reuțății „sfînte” a unor bănuitori, declarăm prin aceasta, că corespondențele din întrebare amîndouă noi le-am primit în scris dela dl Ioan Șerbu, cojocar în Poiana, care d-sa este și răspunzător pentru adevărul lor.

Foc. Din Deagu ni-se scrie: La 3 a lunii curente pe la oarele 10 noaptea s'a

aprinș șura economului Toader Hegeș, cum și din ce nu se știe, care foc ajutat de un vînt în scurtă vreme a aprinș și a ars total atât pe Toader Hegeș cât și pe fratele seu Michail Hegeș, și docentele George Festeu și Ilie Festeu, neremănîndu-le cină de o seară și vitele fără nutreț, și sînt siliți a ierna cu alții neputîndu-și găta căsile, ear' dnului preot gr-or. Daniel de Tămasiu și-au ars un șiopru și cam la 80 care de fîn. Nu se poate descrie o spaimă și o pagubă atât de mare; ear' preotului gr-cat. Teofil Gerasim, arzîndu-i o parte din grajd a scăpat numai ca prin minune, avînd a mulțumi hărniciei oamenilor, cari și-au stîns gardul și paiele cu mâinile în lipsa de apă. Paguba se poate urca ca la 5000 fl. Asigurați n'au fost numai dl Daniel Tămasiu.

Avis. „Corvineana” institut de credit și economii, societate pe acții, înființat în Hunedoara, cu un capital social de 70.000 coroane pe baza statutelor provăzute cu clausula de aprobare a tribunalului reg. din Deva, sub nr. 7942 com. ddo 27 Septembrie 1895 st. n., și-a început activitatea cu 1 Octombrie a. c. n., ceea-ce prin aceasta se aduce la cunoștința celor interesați. Hunedoara, în 8 Octombrie n. 1895. George Oprea, director executiv. Teofil Tulca, compt.

Mulțumită. Subsemnatul viu și pe această cale a mulțumi dlor și fraților, cari și-au întins mîna de ajutor pentru nefericirea ce și-a întâmpinat prin trăsnet în 13 August anul de față. Cei binefăcători sînt următorii: Petru Balaj, care și-a dăruit ca ajutor 50 cr.; Niculă Alexă al lui Antonie 50 cr.; Mihaiu Curuiu 50 cr.; Niculă Ioan al lui Mari 10 cr.; Dumitru Niculă 10 cr.; Niculă Iosif al Iosif 1 fl.; Niculă Dumitru al Mari 50 cr.; Niculă Alexă al lui Lazăr 50 cr.; Alexiu Florea 10 cr.; Butar Șandru 18 cr.; Antoniu Niculă 50 cr.; Iosif Flore 40 cr.; Serafim Olariu, paroch adm. 12 cr.; Waldner Adolf 50 cr.; Mihaiu Dragomir 1 fl.; Waldner Géza 20 cr.; Ioan Olariu 50 cr.; Dan Ioan Dimperiu 60 cr.; Simion Dragomir 1 fl.; George Niculă 25 cr.; Iosif Lupșa 20 cr.; Iosif Olariu 60 cr.; Niculă Miclăuș 35 cr.; Lazar Balaj 50 cr.; Ioan Dan 25 cr. și I. Russu 55 cr. Suma 11 fl. 50 cr., pentru cari sînt mulțumitor tuturor. Nicolae Herciu, plug.r. Gothatea, în 26 Septembrie 1895.

Stricăciunea cafelei de boane devine tot mai mult recunoscută și accentuată de m dicit și prin urmare tot mai mult se advertisează dela folosirea acestei beuturi veninoase. Dr. Mendel scrie în „Berliner klinische Wochenschrift” următoarele: „Abusul îndelungat cu cafeaua are același efect ca alcoolul și opiu. Produce slăbiciune, indispoziție, tremurare în mîni, batere de inimă, răceală la mîni și la picioare, față galbenă, anemie, conturbări în digestiune și dureri de stomac”. Și nici nu e mirare, pe cîtă vreme cafeaua conține două veninuri: cafein și etoxicafein. Renumitul Dr. Virchow din Berlin zice: „În sfîrșit s'a adevărit, că cafeinul nu este” nici mai mult, nici mai puțin, decât un corp excitant de nervi, care folosit în dose mai mari este întocmai așa de veninos ca și rachiul. Cafeaua de boane deci n'ar trebui s'o bea nimeni fără surogatul, care paralizează efectul veninului. Acest surogat singur binefăcător este, după-cum se știe, cafeaua de maltă Kneipp a lui Kathreiner.

R Î S.

Minunea Țiganului.

Are tata o pasăre mîiastră, cu cui-bul în fereastră. Și nu cîntă altmîntrelea, fără bioloboc-boc, se dee Țiganii cu ochii pe foc; Țigancile cu brîncile; copiii cu pîntecile!..

Merse un Țigan la un Român:

— Hai Rumânico, pîndă la mine, că mi-o fătat oaia un miel cum nu s'a mai pomenit: pe dîncolo-i pe dînceace; pe dînceace-i pe dîncolo! și numai nu-și sărea din piele de bucuria cea mare.

Românul stase un pic pe loc, că o cam încurcase Țiganul; apoi merse să-și vadă minunea. Când la adecate: mielul era peștriț.

— D'apoi bine, mîi Țigane, pentru asta m'ai chemat!

— Halduite-ar D-zeu Romînașule, d'apoi mai vîzut-ai miel ca ahasta?... că uită-te pe dînceace... apoi uită-te pe dîncolo!...

G. T.

Auzite dela Gavril Clement, econom în B.-Bistrița.

Cel dintâiu fumător în Țeara-Nemțescă a fost un negru adus din Africa de cătră un împărat nemțesc. Într'un sat, pe unde împăratul trecea cu negrul, se oprește pentru a se îndrepta ceva la căruță. Toți lucrătorii satului vin să vadă pe negru, care stătea țanțoș dînd-rîrîr căruței. El scoase o lulea de pămînt din buzunar și dîndu-se jos intră în ferărie. Ia un cărbune și-l pune în lulea bine umplută cu tutun. Apoi pune ciudatul lucru între dinți și, spre marea spaimă a locuitorilor, scoate un nor de fum din lulea. Unul dintre țerani își ia totuși inima în dinți și se apropie de ciudata fîntă ca să vadă dacă n'o fi ceva drăcesc la mijloc. Negrul binevoitor scoate lulea dintr-un dinț și o întinde țeranului rînjind la dînsul dinții sei albi, ca și-cînd ar vrea să spună: Ea încearcă odată: e foarte gustoasă:

Țeranul se dă însă cam repede îndărăt, își scoate căciula și spune mulțumind:

— Nu, cînstite domnule diavole, eu nu mîncînc foc!..

— Cum ai putut tu Ioane să înveți nebunul asta de cal, la călărit? Întrebă stăpînul pe sluga seu.

— Nu eu l-am învățat, stăpâne!

— Dar' cine?

— Bătăile!

POSTA REDACȚIEI.

Dlui Ilie Dragoșiu în Budiu. Adresează-te, te rugăm, de-adreptul dlui Banciu.

Pentru redacție și editură răspunzător: Ioan Clontea.

Proprietar: T. Liviu Albini.

LOTERIE.

Tragerea din 12 Octomvrie n.

Budapesta: 45 53 3 59 70

Tragerea din 16 Octomvrie n.

Sibiu: 48 81 14 66 71

Vânzare de păduri.

Se atrage luarea aminte a proprietarilor români, că pădurile erezilor Bardoși, aflătoare pe hotarul cercului notarial al Băiței (lângă Deva), și anume în comunele *Ormindea, Cainel, Hârțegani și Seliște*, se pun în vânzare din mână liberă.

Doritorii a le cumpăra, să se adreseze domnului [2871] 1-2

Dr. Stefan Erdélyi,
medic în **Orăștie (Szász-Város).**

Avis!

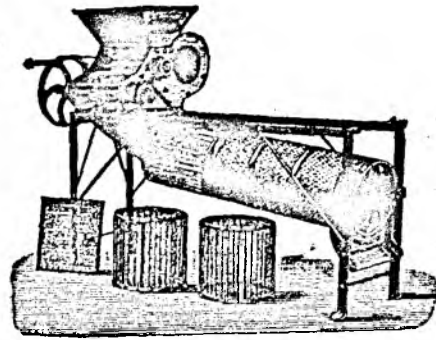
Prin aceasta se aduce la cunoștința publică, că institutul de credit și economii „Detunata“, societate pe acții în Bucium și-a început activitatea sa în 10 I. c. Acoardă împrumuturi cu 8% și după depuneri plătește 6%.

Domnii acționari restanțieri sunt rugați, ca până în 1 Noemvrie st. n. c., ultimul termin, a solvi restul necondiționat la cassa institutului.

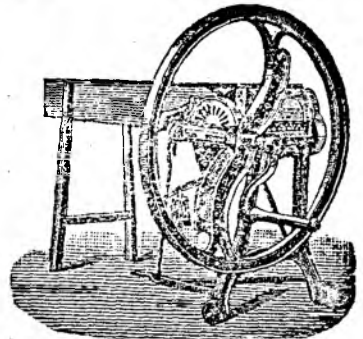
Bucium, în 14 Octomvrie n. 1895.

[2872] 2-4

Direcțiunea.

Lucru durabil și cel mai solid!**Triere!****Triere!**

Pentru
curățitul neghinei
și al altor soiuri
de golgodine din
grâu etc.

Teascuri de struguri și alte poame

Mașini de tăiat nutreț

Mașini de sămănat în rînduri

Sdrobitoare de struguri

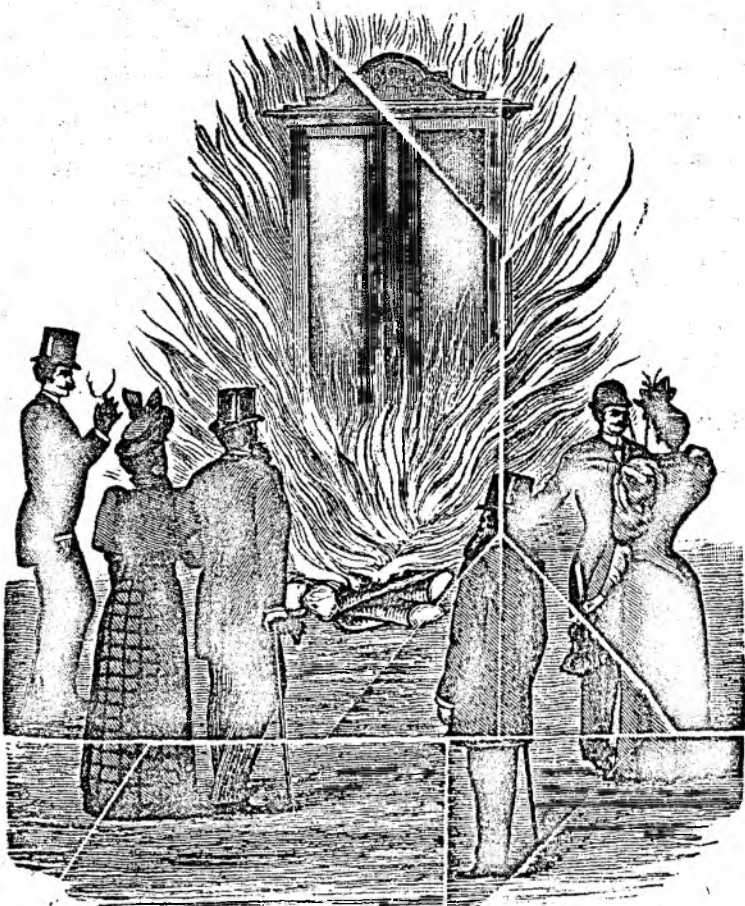
Mașini de tăiat napi etc. etc.

Se află în marele deposit la

[2854] 4-4

SAM. WAGNER,

Mare fabrică ardeleană de mașini agricole, prăvălie și
prima turnătorie de fer sibiiană.

Cu prețuri foarte moderate!**Fabrică de casse.**

Am onorul a aduce la cunoștința p. t. publicului, că am mărit atelierul meu și am arangiat o fabrică de casse.

Spre încredințare, că furnizez numai marfă bună și frumoasă, servească împregiurarea, că vînd casse fabricate exclusiv numai de mine, și stă în voea fiecărui a se convinge cu prilegiul comandelor în atelier despre bunătatea materialului și conștientiositatea executării.

Încredințând p. t. publicul pe deplin, ca atât la cassele nouă cât și la reparaturi și deschideri voi face cele mai ieftine prețuri și voi executa în cel mai conștientios mod toate comandașle, semnez în speranța unei clientele binevoitoare

[2786] 2-6

cu distinsă stimă

Gustav Moess,

strada Poplăcii mare Nr. 8.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în
 librăria Institutului Tipografic T. Liviu Albini,
 Sibiu, strada Măcelarilor 21:

INDREPTAR PRACTIC ÎN ECONOMIA RURALĂ

compus de
 cei 12 preoți întemnițați în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de
 Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

În editura „Institutului tipografic”
 a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de
 D. COMSA,

membri în comitetul central al „Reuniunii române agricole”.

Prețul unui exemplar 12 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

A doua edițiune

din

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

președinte al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Prăvălie nouă română!

Orăștie, Piața-mare Nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că cu începutul
 luni Noemvrie st. n. deschid pe Piața Orăștiei o

BĂCĂNIE

sub propria mea firmă protocolată IOAN I. VULCU.

Mijloace materiale suficiente, cunoștințe teoretice și practice câștigate în decurs de mai mulți ani precum și relațiunile mele numai cu case principale de comerț, m'au pus în stare a oferi onoratului public cele mai bune mărfuri de băcănie proaspete, sub prețuri foarte moderate.

Asigurând stimatul public binevoitor în totdeauna de serviciul cel mai solid și prompt, semnez cu deosebită stimă

IOAN I. VULCU.

[2825] 1-10

3 medalii de aur
 15 de argint
 12 diplome de
 onoare și recu-
 noștință.

Franz Joh. Kwizda.

Fluidul de restituțiune

al lui

I. KWIZDA

[1794] 18-40

apă de spălat pentru cai. Prețul unei sticle
 1 fl. 40 cr. v. a.

De 30 de ani întrebuințată în grajdurile curții și ale militarilor și civililor, pentru întărirea după strapăte mari, la scritituri, înțepinirea mușchilor etc., face caii să presteze mult la trainare.

Liferant al curții c. și r. austro-ungare.

Liferant al curții reg. române.

Să se observe bine
 marca și să se
 ceară exclusiv
 fluidul de restitu-
 țione a lui
 Kwizda.

Depozitul principal:
Farmacia cercuală
 Korneuburg l. Viena.

Se capătă în
 toate farmaciile
 și drogueriile
 din
 Austro-Ungaria.

Cel mai gustos, unicul sănătos și totodată unicul sănătos surrogat pentru beaba de cafe, recomandat de medici pentru femei, copii și bolnavi etc.

KATHREINER

CAFE DE ORZ KNEIPP.

SĂNĂTATE, PUTERE

„KATHREINER”

ADUCE

ALUL

DIPLOM DE ONORARE

1891-1894

8 MEDAILE DE AUR

Uare de seamă! Sunt de cerut și de primită numai pachete originale cu ambele „Kathreiner”

MARKA DE TUTELA

Cel mai curat produs natural în grăunți întregi. Falsificarea prin amestecături deci dăru imposibilă.

În fiecare loc de căpătat: ½ Kilo cu 25 cr.

[2] 12-12

ECONOMUL

redactat de I. COSTIN,
preot.

Legea despre servitori.

(Urmare și fine.)

Servitorul care își părăsește stăpânul fără nici o pricină (un motiv), poate fi silit prin diregătorie la reîntoarcere sau poate fi adus. Afară de aceasta poate fi pedepsit dela 4—24 fl. pedeapsă în bani sau aceasta 'i-se poate schimba în temniță corăspunzătoare. Pedeapsa, dacă stăpânul nu se învoește a reprimi servitorul, se execută îndată. Când însă ar intra în slujbă pedeapsa se execută după-ce odată s'a împlinit vremea menită pentru slujbă, care împregiurare se înseamnă și în cartea de serviciu.

Servitorul înainte de ce 'și-ar părăsi slujba este îndatorat a da în seamă toate uneltele cari 'i-s'au încredințat.

Pe servitorii arvuniți și întocmiți pentru împlinirea lucrurilor economice legea îi numește servitori externi (din afară). Acestia de regulă se tocmeșc pe an. Abatere dela regula aceasta se face, când tocmeala este încheiată pe vreme mai scurtă. Abzicerea se face totdeauna cu două luni înainte de ce s'ar împlini termenul de serviciu. Dacă nu s'ar ține servitorii de această regulă, atunci vremea de serviciu se privește prelungită pentru alt an.

Servitorii din afară nu pot fi strămutați în altă economie decât pentru care au fost tocmiți.

Servitori de casă sau interni (din lăuntru) sunt aceia, cari sunt tocmiți pentru isprăvirea lucrurilor din casă. Acestia dela intrarea în slujbă se socotesc a fi tocmiți în sate pe trei, în orașe pe o lună.

Răposând stăpânul, moștenitorii nu sunt îndatorați a ține servitorii externi (din afară) peste un an, chiar dacă așa a fost tocmeala, nici pe servitorii interni (din lăuntru) peste trei luni și dacă ar fi fost tocmiți pe vreme mai luugă. Servitorii din afară pot pofti plata pe trei luni, servitorii din lăuntru tocmiți pe trei luni pe 6 săptămâni și cei pe o lună pe 15 zile, însă fără drept de prevedere sau despăgubire de mijloacele de traiu (viptuale).

Dacă însă servitorii înșiși abzic sau se mulțumesc din slujbă, nu pot pofti această plată.

Fiecare servitor trebuie să aibă libel de serviciu, *carte de slujit*, cu timbru de 15 cr., care în comitate se dă din partea pretorilor, ear' în cetăți de cătră căpitaniilor cetăților.

Stăpânul care ar tocmi și primi servitor fără libel de serviciu, carte de slujit, poate fi pedepsit cu 25 fl.

Stăpânul, intrând în slujbă servitorul, va lua cartea de slujit dela dînsul și

o va păstra la sine câtă vreme servitorul se află sub stăpânirea sa. Când servitorul 'și-a împlinit vremea pe cât a fost tocmit, stăpânul va scrie în carte cu dreptate și conștiență datele: câtă vreme a servit și cu ce purtare a fost servitorul. Stăpânul când ar îndrăsnî a însemna în cartea de slujire unele observări, cari deloc nu răspund adevărului, poate fi pedepsit până la 50 fl.

Dacă oare-care servitor 'și-ar perde cartea, despre această împregiurare trebuie să înștiințeze pretura, de unde 'i-s'a dat cartea. Tot asemenea se face și atunci, dacă cartea de serviciu s'ar fi pierdut pe teritoriul altei preture. În acest cas servitorul înștiințază antistia comunală unde servește. Aceasta apoi prin vestire sau anunțiu public face circulare pentru găsire. Dacă însă nu s'ar afla, atunci cearcă din diregătorie cu motive vrednice de credință pretura care a dat cartea, ca să extradee alta. Și atunci este a se extrada carte nouă, dacă cea de față este plină de observări, ori s'a sricat într'atăta, încât nu se mai poate folosi.

În urmă sunt așa numiții agenți me-niți pentru căștigarea de servitori. Acestia foarte adese-ori fac mari abusuri și înșeală pe bieții servitori, cari caută loc de servit.

Legea însă spre a pune capăt acestor înșelătorii înjositoare a adus anumite reguli, așa că fără îngăduință (concesiune) nu este iertat nimănui a se deprinde cu tocmeala servitorilor (leg. 1884 art. XVII.)

Astăzi numai acelor agenți și agenturi le este iertat a se deprinde cu tocmeala de servitori, cari au îngăduință conform sau după-cum pofteste legea de industrie și au depus anumit capital de bani ca asigurare (cauțiune).

Acestea ar fi pe scurt regulile, cari trebuie să le țină și observe atât stăpânul cât și servitorul. Dacă se urmează întocmai, atunci se pot încungiura multe neplăceri, procese și alergări pe la diregătorii, cari toate răpesc vreme, și cauzează pagube și rușine atât stăpânilor cât și servitorilor.

Înțelegerea și pacea sunt două virtuți foarte prețioase, pe cari a le avè și susține este datorința fiecărui om de cinste. Cu deosebire vieța casnică numai așa poate fi plăcută, dacă aceste virtuți se păstrează cu sfințenie în mijlocul familiilor.

Despre îngrășatul porcilor.

(Urmare).

Când se hrănesc porcii din bucatele îndatinate, li-se dă atâta mâncare cât pot și voesc să primească. De regulă însă hrănirea se se facă de două-ori pe zi. Prima mâncare se li-se dee în zorii zilei înainte de resăritul soarelui și se li-se tot pună hrană până nu mai pot mânca. Îndată-ce se satură porcii de sine se depărtează dela mâncare. A doua hrănire

se se dee de cătră seară. Și acum se li-se dee atâtea bucate, câte pot numai și au voe să mănânce.

Unde se îngrășe turmă de porci se întemplă nu odată, că unii vin mai târziu la mâncare, nu arare-ori unii chiar se lenevesc, încât rămân îndărătul altora și deloc nu se imbulzesc la mâncare. Această împregiurare se nu supere pe econom, nici se nu încerce abaterea porcului cu sila la mâncare, că unul ca acela poate a întârziat și mai nainte dela mâncare și așa încă n'a mistuit hrana.

În multe locuri este îndatinare, cu deosebire acolo unde se îngrășe mai puțini porci, că hrana li-se dă de regulă de trei-ori pe zi și în măsură hotărîtă. Dacă însă porcii nu mănâncă bucatele ce li-s'au pus înainte, atunci nu li-se dau altele până nu mănâncă ce au dinaintea lor. În asemenea împregiurări nu se cearcă ce poate fi pricina de porcii n'au mâncat bucatele ce li-s'au dat, deși acesta ar fi lucrul de frunte. Nu odată se întemplă, mai ales în cotețe mai strimte, că porcii varsă udul în troacă sau valëu, apoi bucatele așa impuțite numai pe lîngă foamea cea mai mare le pot mânca. Chiar și dacă sunt siliți să mănânce asemenea bucate, în loc de dobândă că a isprăvit bucatele, din astfel de siluire pot se-'și peardă apetitul și se li-se strice rînza. De aci urmează, ca economii să sature porcii cu atâtea bucate, câte numai pot aceia mânca, dacă ar rămâne în troacă grăunțe de loc se nu silească prin flămînzire porcii ca să le mistuească. Mai bine asemenea mîncări se le scoată din troacă și se o spele, ear' bucatele așa mîngite ori impuțite se le dee porcilor din turmă ori galițelor. Porcii porniți spre îngrășare sunt foarte gingași și le place mult curățenia. Așa nimic nu-i pot bolnăvi mai repede ca bucatele stricate ori impuțite.

Când o parte dintre porcii ocoliți pentru îngrășat sunt atât de grași și grași, că abia se mișcă, acestia trebuie despărțiți de cei mai înapoiți în îngrășare. Cei grași au lipsă de răpaus, cei mai ușori aleargă printre dînșii, prin ce deoparte incomodează și tulbură liniștea acestora, de altă parte împedecă îngrășarea regulată. Această împregiurare nu poate pricinul așa mari scăderi cu porcii cari se îngrășe în locuri largi; dar' mai păgubitoare este pentru aceia cari sunt puși în cotețe strimte. Porcul, care se îngrășe mai rău și este mai ușor, tot mereu scurmă așternutul și aleargă peste cei mai grași ori chiar îi scurmă cu botul și pe aceia. În asemenea cas despărțirea este o trebuință, care numai cu paguba economului se poate suferi.

Îndată-ce porcii pe jumătate sunt îngrășați, trebuie apărați și scutiți de ori-ce mișcare și preumblare silită. Atâta trebuie lăsați în răpaus și liniște, cât numai lor

le convine. De loc nu este bine, după cum unii pentru a mai ușura mistuirea fac, ca se silească porcii grei la alergări și preumblări, la cari abia se pot duplica. Porcii peste voința lor de loc nu trebuie oboșiți, sila aceasta fiindcă nu este naturală, în loc de a folosi, mai mult poate strica.

Îngrășarea se poate îndeplini în orice vreme de peste an, totuși mai bine este a îngrășa, când nu este nici prea frig nici prea cald. Caldura poate lăți deosebite boale între porci, frigul însă împiedică îngrășarea și nu li-se poate da beutură regulată, căci aceea îngheață. Așa porcii, cari se prind la îngrășare în Martie se vând în Iunie și Iulie, cei din August și Septembrie în Decembrie.

Îngrășarea cu cucuruz.

Dintre toate bucatele cari se folosesc pentru îngrășarea porcilor mai îndatât este cucuruzul. Singur numai cucuruzul este hrana cea mai bună, pe care o mănâncă porcii bucuroși și nici nu se urăsc de dînsa. Din aceasta se poate scoate mai multă putere nutritivă și totodată sporește mai bine unsoarea. Mai virtuos este potrivit cucuruzul pentru îngrășare și pentru-că n'are trebuință de ceva pregătire, ci numai grăunțele naturale îndeplinesc cu multă plăcere porcii meniți la îngrășare.

Bunătatea acestei hrane este hotărîtă, ca albuminul și faina să se poată forma în măsură cât de mare în cucuruzul menit pentru îngrășat. Pentru îngrășat totdeauna se se alegă cucuruz bine copt.

Vremea în care voim a îngrășa porcii se întinde dela 10—20 săptămâni. Așa după-cum voim să avem porci pentru carne, slănină ori unsoare. Hranirea trebuie să aibă anumită regulă, care cu cât se observează mai acurat cu atîta este mai bine.

Așa porcilor meniți pentru îngrășare bucatele li-se dau măsurat vârstei acolora. La începutul îngrășatului cu cucuruz li-se dă în 3—4 zile pentru fiecare câte 1—1½ litră grăunțe bine uscate. Peste aceste zile li-se dă 1½—2 până la 10 zile. De aci mai departe hrana se sporește, încât porcilor mai tineri li-se vin 3, celor mai bătrâni 4 litre de grăunțe. Când porcii au trecut peste 2 săptămâni dela începutul îngrășatului cu cucuruz, li-se dă atîta hrană cîtă numai pot mânca. Grăunțele de cucuruz însă trebuie date după-ce odată s'au muiat în apă curată câte 12 oare. Aceste două reguli se păstrează și îndeplinesc până porcii vor fi ajuns la deplina îngrășare.

A statorî regulă pentru fiecare porc de îngrășat cu privire la porțiunea de hrană, este peste putință. Putem însă avea o regulă generală, că porcilor mai tineri li-se dă mai puțin, celor mai bătrâni mai multă hrană. Mai departe

că acela se poate numi porc bun de îngrășat, care pe zi mănâncă câte 5—10 litre grăunțe; nu este vrednic de a se oboși cu îngrășatul unui porc, care abia poate mânca 3—4 litre grăunțe.

Cu deosebire, verii jugăniți în vîrstă de 4—5 ani, și scroafele cari s'au folosit de prăsilă până la 4—6 ani însă înainte de ce s'au ocolit la îngrășat au fost jugănite, se îngrășe foarte bine. Între asemenea porci nu este raritate când unul singur mănâncă pe zi câte 10—18 litre grăunțe; dar' tot în măsura aceasta sporesc pe zi câte 2—4 chgr. de grăsime.

Foarte adese-ori se întemplă că economul are mult cucuruz, care nu s'a copt deplin, pe care în piață nici că îl poate vinde. Așa este adus într'o stare, când fără să aștepte plăceri și fără să aibă dorință, este silit numai pentru să aibă folos de el să îngrășe porci. Mai ales se întemplă aceasta din două cauze: când economul primăvara este silit a sîmîna cucuruzul tîrziu, toamna apoi brumele ajungîndu-l în câmp silește pe econom ca să-l culeagă înainte de vreme. Cucuruzul brumat și stricat economul nu-l poate păstra vreme mai îndelungată; dar' nici nu l poate întrebuința așa repede. Deci trebuie să aștepte scîpare, ca deoparte totuși să l poată păstra anumită vreme, de alta ca să-l poată folosi.

Cucuruzul brumat, dacă se culege mai bine este ca să se uște fără să se desfacă de pe dînsul învelitoarea, că așa nu poate eși sau evapora dulceața. Dacă s'a uscat cu grăunțele se pot hrăni porcii prinși pentru îngrășare, cocenii însă se pot da celor din turmă. Ori dacă porcii se află la începutul îngrășării mănâncă bucuroși cucuruzul fără să fie desfăcute grăunțele de pe dînsul cu coceni cu tot.

Dacă însă cucuruzul brumat se uscă deplin, se poate măcina mestecat cu orz, din care se face pîsat și pregătît ca cirueală porcii îl mănâncă cu plăcere, și se îngrășe foarte bine. (Va urma)

Apărarea contra șoarecilor.

Este știut cătă pagubă, adese-ori multe neplăceri fac aceste animale economului. Abia mai știe cum să-și scutească grăunele și alte bucate. Nu arare-ori însă chiar pe câmpuri fac adevărate pustiiri în sîmînături sau în produsele dobîndite cu multă osteneală și strădanie. Așa lățindu-se și sporindu-se aceste animale, comune întregi sînt amenințate de stricăciunea lor, încât pagubele trec peste sute și mii de florini. În asemenea împrejurări apărarea este neîncungiat de lipsă. Astăzi sînt numeroase mijloace prin cari se pot stîrpi șoarecii din giurul căsii, n'avem însă ceva mijloc de apărare mai puternic și bun pentru stîrpirea

șoarecilor din țărini, din sîmînături și grădinile cu legume.

Învățătul *Loeffler* a inventat sau aflat un leac cu care se pot stîrpi șoarecii, cu acest metod și materie a făcut încercări Drul *Kornauth*, care peste tot și pe scurt are cam următoarea părere despre aceste animale.

Dintre toate animalele, ale căror număr este mare și deosebit, pentru economi mai stricăcioși sînt șoarecii de câmp. (*Arvicola arvalis*). Dacă acestia au putut să se încube undeva, acolo pricinuesc stricăciuni și pagube mari. Sporirea acestora este foarte mare, o singură păreche este în stare în cursul unei ierni a se spori până la două sute.

Când șoarecii s'au sporit în mod înspăimîntător, încât pagubele ce se fac întrec ori-ce socoteală, acolo singur numai stîrpirea poate ajuta, care în mod de ciumă sau contagiu ucide cu grămada aceste animale. În acest an 'i-a succes a produce această boală în mod contagios profesorului *Loeffler* din Greifswald. Dînsul adevărat a aflat un baccil, în intestinele (mațele) unor șoareci periti, cari au perit pătîmind de boală lipicioasă.

Fiindcă acest baccil seamănă mult cu acela prin care se produce tifusul sau lingoarea din stomac oamenilor, l-a numit *bacillus typhi murium*. Sporind profesorul amintit acest baccil prin mîncare le-a străpus în șoarecii sănătoși, cari apoi bolnăvindu-se fără cruțare au perit. În cursul încercărilor totodată s'a adevărit, că și numai șoarecii de câmp pot fi molipsiți și bolnăviți, încât să peară cu ridicata. Din contră șoarecii de culoare ruginoasă roșie și guzii (cloțanii) rămîn scutiți, nu se molipsesc.

Mai frumoasă încercare a isprăvit profesorul *Loeffler* cu materia sa în *Tesalia*, unde șoarecii se sporiseră în așa mare măsură, încât amenințau cu nimicirea roadei sau culeselor din țărini. Prin folosirea materiei contagioase (lipicioase) 'i-a succes a scăpa întreaga productivitate, totodată a stîrpi șoarecii spre mirarea tuturor. În cele din urmă ministrul de agricultură din Austria a încredințat pe Dr. *Kornauth*, care este conducătorul stabilimentului economic de chimie la societatea agricolă din Viena, ca să facă încercare cu baccilele aflate de *Loeffler*.

Încercarea s'a îndeplinit în modul următor: Baccilele le-au sporit în zamă de carne, zamă de flori și frunză de fîn. În această zamă apoi s'a muiat miez și fărmituri de pîne, cari s'au așezat în găurile și bortele prin cari umblă șoarecii, dar' s'au așezat așa, ca soarele să nu ajungă pînea, căci razele soarelui ucid baccilele.

Nu mult după așezarea pânii s'au putut vedea pe câmp șoareci bolnăvicioși, cari abia se puteau mișca și păreau amorțiți. Pe acestia apoi îi începeau și mîn-

cau cei sănătoși prin ce în scurtă vreme s'a sporit boala în mod epidemic în tot câmpul. Pe acest timp în mod neîndatinat foarte multe mâțe sau pisice se vedeau pe câmpul infectat, unde se făceau încercările, abia aveau ceva osteneală cu prinderea șoarecilor. Încercarea a dat un reușit îmbucurător, încât din o sută șoareci abia au putut scăpa 10% au perit însă 90%.

Vremea cea mai potrivită pentru stîrpire este primăvara, când și de altcum șoarecii nu prea află de mâncare pe câmp.

Se poate folosi pentru stîrpirea șoarecilor și strichinul, în care se moaie ovės, are fusă scăderea că se poate câștiga cu greu, poate otrăvi pe cei ce lucrează cu dinșul și împrăștiat pe câmp atât gălițele de casă cât și paserile pot fi primejduite. Stîrbind cu strichin nu se poate lăți contagiu sau ciumă ca să cadă și p'ară șoarecii cu mulțimea. De aceea este mai de folos și potrivită întrebuintarea baccielor de L'effier.

Ministrul nostru de agricultură, credem, nu va întârzia a se îngrijii, ca la trebuință, comunele năpădite de aceste animale stricacioase, să aibă la îndemână remediul și leacul de apărare.

Apărarea altoilor contra iepurilor.

Fiecare pomolog știe foarte bine câtă pagubă fac aceste animale fără saș în timp de iarnă și frig mare în grădinile de pomărit. Adese-ori și pe lângă cea mai mare grijă străbat la altoi și fac atâta stricăciune, mai ales în meri, încât nici nu se poate repara.

Așa fiind, economul străduitor și sîrguincios încă din toamnă trebuie să se îngrijească cum se știe și scutească pomii și să țină departe dela altoii sei iepurii.

Spre a scuti altoi se folosesc mai multe moduri, dintre cari mai bune și îndatinate sunt următoarele:

Trunchiul altoilor din toate părțile se cuptușește în paie, spini, crengi de stejar ori băli de cucuruz, într'o așa înălțime, că și dacă ar căde zăpadă mai mare, iepurii se nu poată ajunge la trunchiul sau ramurii altoilor. Aceste materii scutitoare se leagă și string foarte bine prin ață sau sfoară, drot, în cele mai dese locuri fusă prin mlădițe sau vergele de loză și răchită. Când nu s'ar lega destul de strîns mai ales paiete, iepurii desfac legătura și totuși rod coaja acelor.

Bune sînt legăturile cu trestie și drot, acestea dacă se leagă pe mai multe locuri nu pot fi desfăcute prin iepuri.

Se poate în urmă folosi amestecătură de cătran, sânge de vite, baleză de vite și var. Când se pregătește această amestecătură, cu care se ung trunchiurile altoilor, să se aibă bună grijă, ca partea

de cătran să fie foarte puțină. Dacă s'ar pune mai mult, această materie tare poate strica trunchiul fraged al altoilor. Sângele și baleză de vite dimpreună cu varul stîns pentru trunchiul altoilor este și de altcum o materie foarte priincioasă și bună. Aceasta adese-ori scutește pomii de unele boale, cum e pecinginea, de altă parte ucide o mulțime de insecte, adică stîrpește ouele acelor. Aceasta se poate folosi și pentru ungerea altor pomi.

Altoii se văruesc cu această meste-cătură toamna când este zi mai frumoasă și călduroasă, ca să se poată usca materia pe scoarța pomilor. Dacă s'ar vărui, când încep gerurile, fiindcă nu se poate usca pe coaja pomilor, atunci crepînd se desface în părți mici de pe altoi și zadarnic ni-a fost tot lucrul.

Știri economice.

Prețul zahărului în ridicare. În zilele trecute piațul de zahăr din Praga era în mișcare foarte mare, căci prețul zahărului s'a ridicat în mod neașteptat. În toată Europa productivitatea de napi, din care se face zahărul, în acest an a fost foarte slabă, încât abia a ajuns recolta mijlocie. Pe teritoriul întregii Europe cu 1½ milioane măși m. s'au făcut mai puțini napi ca în anul trecut. Abia în curs de câteva săptămăni la toată maza m. zahărul s'a scumpit cu 2 fl. 50 cr. De altcum zahărul gata în magazine în Austro-Ungaria cu capătul lunii lui Septembrie era de 24 milioane m. m. mai mult cu 18 milioane m. m. după cum a fost anul trecut tot pe această vreme.

Starea sămănturilor. Ministrului de agricultură cu prima Octombrie i-s'au trimis următoarele date din țeară despre starea sămănturilor. În luna trecută peste țeara întregă a domnit mare secetă, mai ales din cauza vânturilor dese plantele au fost impedeate în creștere. Mai mult au saferit napii, curechiul și nutrețele tîrzie. În multe locuri seceta a întărit așa mult pămîntul, încât nici n'au putut începe la aratul de toamnă. Chiar și unde s'a sămănat, plantele abia se pot desvolta, și dacă răsar sînt foarte pelturoase, rari și slabe, mai ales rapița este năpădită de insecte. În multe locuri fiind pămîntul foarte tare n'au putut scoate napii, căci se frîng în pămînt. *Tutunul* în acest an a dat roadă mijlocie, dar' peste tot în calitate este mai bun ca anul trecut. *Cucuruzul* a dat recoltă foarte deosebită, în unele ținuturi productivitatea e foarte bună, într'altel abia a dat câte 5—6 m. m. după jugărul catestral. *Cartofii*, luându-se afară părțile de Mează-Noapte ale Ungariei, unde peronospera a impedeat recolta, — putem zice că în țeară a dat roadă foarte bună. *Napii* atât cei de zahăr cât și cei pentru vite au dat numai roadă mijlocie.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 143. Am sămănat grău cu mașina, acela a și răsărit, l-a năpădit mazărichia măruntă, care precum se vede, nu din grăul sămănat au răsărit, căci acela l-am curățit prin trier, încât chiar nici mazărichie

mică n'a rămas în dinșul. Agrul s'a lucrat întocmai, arându-l de trei-ori, precum se face la hotare cu ogor.

Ce e de făcut cu holda, care este în pericol de a fi copleșită de mazărichie. Aceasta trebuie că a răsărit de sine în holdă, și totuși cercănd am aflat atrînată de rădăcini sămănta, care nu știu de cine să fie sămăntată în agrii. În mai mulți ani, dacă aceia sînt ploioși, copleșește holda, încât foarte puțină dobândă putem aduce după multa noastră osteneală. Plugarii nostri zic că mazărichia răsare din firea pămîntului. Dorim să avem unele povețe și deslușiri cum am putea scăpa agrii de această afurisită burueană.

Avrig 1895.

Vasile Mazun.

Răspuns. Mărăcinii sau buruenile răsar pururea din sămăntă, după-cum ați aflat. Mai ales pămîntele lăsate de ogor, dacă nu se ară de toamna sau peste vară, ca prin ger ori căldura soarelui să se stîrpească buruenile sînt copleșite de dîusele. Multe burueni răsar când mărăcinii se lasă ca să se coacă și scuture florile. Aceste dacă răsar prin grău, și numai prin plivit se pot stîrpi. Așa și D-voastră veți plivi grăul toamna ori la primăvară. Plugarul pe două căi poate scăpa pămîntul de buruene. De o parte, dacă se ară ogorul, când e vara mai călduroasă, că așa sub arșița ferbinte a soarelui să se prăjească pămîntul. De altă parte, dacă se ară toamna în brazde mai afunde și se lasă negrăpat. Pătrunzînd gerul prin paturele pămîntului cele mai multe buruene îngheață. Deci în vară sau toamnă când se lasă pămîntul de ogor trebuie arat.

Întrebarea 144. Am lipsă de un trier unde aș putea cumpăra cu toată încrederea?

Unde se întrebuintează banii cari ti dăm toți măiestri sub cuvînt de cămară, spre ce scop se cer?

Ch. Pauța, rotar.

Răspuns. Trier poți cumpăra dela fabricantul Rieger din Sibiu, de unde îl primești pe răspundere.

Banii luați sub cuvînt de cămară este dare pentru stat, după-cum plătesc ori-care persoane din stat.

Întrebarea 145. Dela cine și cum s'ar putea învăța jugănitul scroafelor. N'aș putea afla ceva carte din care s'ar putea învăța această deprindere folositoare?

Nicolae Dragoescu.

Răspuns. Aceasta deprindere atât de trebuincioasă se poate învăța numai dela tîlpuți, cari umblă a jugăni prin toată țeara. Din carte o deprindere atât de gingașe și care poștește multă istețime nu se poate însuși. Numai așa ați putea învăța jugănitul, dacă ați merge unde se face jugănire ori dacă ați avea mai multe scroafe ați chema jugănitari cari pentru plată bună vin bucuroși.

Întrebarea 146. Voind a încungiura o grădină cu gard viu, am sămănat încă înainte cu 2 ani păduci întocmai după-cum se spune în „Pomăritul“ profesorului D. Comșa, dar' de geaba, n'a răsărit nici măcar unul. Ce poate fi cauza? Vîzînd, că cu păduci nu reușesc, am sămănat aceași foarte deși în straturi pe la începutul lui Aprilie, dar' acestia au dat binișor înainte, așa că acum vr'o 2000 sînt dela 1—1 și jum. metri și mai înalți. Alții neputînd crește de desime au rămas mai mici. Din acesti mai mici, am sădit cam

200 prin Iulie după o ploaie; dar' abia s'au prins vr'o 25%. Oare din cauza căldurii, ce a urmat n'a reușit această încercare? Când oare ar fi mai consult ca să strămut acații rămași și cum? Acații câți mai am, nu-mi vor fi destui, voind deci să mai seamăn. N'ar fi mai bine să-i seamăn de-adreptul la locul trebuincios? Este vr'o carte despre cultivarea gardurilor vii ori în special a acaților, de unde și cu care preț aș putea procura!

Bălan, 1895.

Ioan Georgea,
inventator.

Răspuns. Trebuie că sămēnta de pădncei n'a fost destul de bună, ori că n'ai sēmēnat-o pe straturi, pentru aceea n'a rēsărit. Dacă sēmēnta de acați a fost bună și ai sēmēnat pe straturi, ai reușit și încă foarte frumos. Pricina că s'au prins atât de puțini dintre acații strămutați în Iulie ești însuși d-ta. Nici un arbor sau plantă nu se poate rēsădi vara pe căldurile mari. Atât pomii cât și arborii se rēsădesc primăvara și toamna. Lucrurile contra naturii nu pot reuși. Ori-care om ori arbor trebuie sēmēnat în grădina de pomărit și numai după-ce a crescut să se strămute în locul unde avem lipsă. Odată trebuie să se întărească în rădēcini și trunchiu, în pământ bun numai după aceea se pot strămuta. Nu avem carte despre cultivarea gardurilor vii deosebit, sânt însă tractate în toate cărțile de pomărit. Dacă odată ai rēsădit arborii la locul merit, trebuie grijiți, săpați, pliviți de buruieni și dacă pământul ar fi prea slab, trebuie să pui în 2—3 ani de-alungul arborilor chiar și puțin gunoiu.

Monografia economică-culturală

a comunei

Gurariului.

Scrisă de Ioachim Muntean, preot.

(Urmare).

Afară de cele numite se mai folosesc în gura poporului unele numiri osebite de localități, precum: „Potecul Măguriceii“; „La Hilmul Popii“; „Fântâna cu Salce“, dela o fântâniță, ce era săpată sub o salce, dar' care a perit. „La Tochile“, (dela topirea cânepii); „Balta-neagră“; „Calea lui Ivoniș“; „Rēchițele“ ș. c. l.

Proprietăți în câmp pe hotarul Cristianului. Afară de dricurile și localitățile înșirate, Gurenii mai au proprietăți particulare și pe hotarul comunei Cristian, în câmp, și adecă:

În dreapta Mărăjdiei, pe lângă pădurea Cristianului numită „Dumbravă“, parte fēnațe, parte arături, începând dela „Părăul Călugărului“, de unde urcă drumul la „Casa de cură“ (Kurhaus) în „Păltiniș“, apoi pe la „Părăul Budi“, al „Cireșului“, al „Tirtavii“, al „Cioarii“, pe la „Unghiul Măguriceii“, „Coasta lui Tăban“ și „Părăul lupului“.

b). Câmpul mic.

Ear' câmpul cel mic cuprinde următoarele 8 dricuri; „Seliștioara“, „Între Riuri“, „In Poieni“, „La Butălău“, „La Gurguleu“ (Guruleu, gura leului), „Gruețul lui Cătoiu“, „Șipotul Scintii“, cu apă foarte bună de beut; „Stejarul Curelii“, „Breaza“, dela vâlceaua cu același nume, și „La vii“.

Drumuri, Căi, Potece. Vorbele: drum, cale, potec se întrebunțează de

multe-ori de-a valma. Totuși e mare deosebire și o treptare oare-care între ele.

Pe *potec*, fiind îngust, nu poți umbla decât cu piciorul sau călare, dar' cu carul nu. *Căile* sânt potece mai largi, pe hotarul unei comune, pe care poți umbla cu carul. *Drumurile* sânt căi și mai largi, cari trec prin comune și leagă ținuturi întregi de olaltă, și deosebim: drumuri „comunale“, „vicinale“, „de comitat“ și „de țeară“. Ele au șanțuri pe de lături și sânt îngrijite bine. Toate se numesc și sânt „mijloace de comunicațiune“.

Căile de hotar pe câmp. Ca proprietarii să și poată folosi locurile neîmpedecați, și să nu pricinuească pagube vecinilor brezdași, sânt căile pe câmp, printre deosebitele dricuri. Căile de câmp, la Gurariu se fac și se direg cu satul, prin cele 14 vecinătăți, în cari e împărțită comuna. Căile pe câmp azi în folosință și pe deplin corēspondente sânt tot cele obicinuie încă din vechime; ear' în ședința reprezentanței comunale din 2/14 Sept. 1890 s'au statorit din nou, precum urmează:

1. Calea dela balta neagră.
2. Din calea Cristianului spre Delniți.
3. Din calea Cristianului până la podul dulcii.
4. Calea Mărăjdiei, din calea Cristianului până la locul lui Iacob Hanzu.
5. Calea din jos de cruci până în Șanț.
6. Calea pe lângă progadie până în calea Cristianului.
7. Calea din Gărdurele până în Gura Budului.
8. Din calea de din jos de cruce până la Hata.
9. Dela podul dulcii prin Grădina Bratului până la hotarul Cristianului paralel (alătura) cu Mărăjdia.
10. Din calea Sibiiului până la calea lui Ivoniș prin Dulci.
11. Calea dela podul lui Voic până la hotarul Cristianului și Valea lupului.
12. Calea din vadul Mărăjdiei până în Zăvoiu.
13. Calea stejeretului dela progadie până în zăvoiu lui Crăciun.
14. Calea din calea lui Ivoniș până în Plopiș.
15. Calea dela crucea Poplăcii până în Plopiș.
16. Calea din Poenița-lungă până la crucea Poplăcii.
17. Calea din Intravilan până în Breaza.
18. Calea din Intravilan până în Valea Brezei spre Oriat.

11. Recolta sau folosul din câmp.

Starea dintre arături și țelini, cum erau arături de două ori câte țelini, după-cum se și află scrise în Protocolul cărților funduare și în Catastru, a suferit în anii din urmă însemnate schimbări, într'atâta, că rupându-se multe țelini cu plugul, cătățimea acestora a scăzut. Din întinderea întregă de 1358 jug. și 501⁰ a câmpului, putem socoti $\frac{3}{4}$ de arături și numai cam $\frac{1}{4}$ țelini.

Purtându-se la noi economia de 2 câmpuri, fiecare proprietar sāmēnă ce

vrea și unde vrea. Dar' cu toate acestea se urmează oare-care obicei moștenit din vechime, anume: că mai ales în „câmpul mic“, apoi și în „câmpul mare“ în apropiere de sat, ori pe unde pământul e mai așezat și moinos, locurile se lasă de iarbă. Ear' anumite dricuri într'un an se sāmēnă cu holdă (grâu) și în cel următor rămân de cucuruz.

Sēmēnăturile se fac toamna (grâne și săcări) și numai la întâmplări de întârziere sau din alte pricini, mai sāmēnă unii și primăvara holdă (de grâu) afară de orz, ovēs și mazărice.

Trifoiul încă se sāmēnă primăvara, aruncându-se peste săcară sau ovēs, după-ce acestea au rēsărit. La loc de 150⁰ se vine cam 1 chlg. de trifoiu și ține 2 sau și 3 ani, apoi se rupe cu plugul și se sāmēnă holdă.

Tot holdă (de grâu) se sāmēnă și după mazărice și în cucuruziști, uneori 2 și chiar 3 ani după olaltă, dacă pământul e afară din seamă bun și, fiind lucrat bine, isbutește.

Gunoiu se dă primăvara la orz și la cucuruz risipindu-se pe loc; după aceea se ară și sāmēnă. Sărăcimea, care nu prea are gunoiu, pune cucuruzul „cu cuibul“, căci în chipul acesta nu se cere gunoiu așa mult și totuși cucuruzelor în acest chip „puse“, nu „sēmēnate“, le priește.

La noi unii își gunoesc țelinile, că pun de doarme ciurda, dând păstorilor, pe lângă lemne de foc, mâncare și „ce mai trebuie“, încă și câte 1 fl—1 fl. 20 cr. pe o noapte!

Din arături, cam $\frac{4}{10}$ se sāmēnă cu grâu, $\frac{1}{10}$ cu cucuruz, bostani, fasole și cartofi (crumpene), $\frac{2}{10}$ cu săcară, mazărice și trifoiu; ear' restul de $\frac{3}{10}$ cu ovēs, orz și cânepă.

Mai de mult obicinuiau a sēmēna oamenii grâu și cucuruz cam deopotrivă. De un timp încoace însă băgând de seamă, că cultura cucuruzului e împreună cu prea multe cheltueli, cari nici pe departe nu se rēsplătesc prin prețul lui din an în an tot mai scăzut, au început a cultiva în mai mare măsură alte plante: grâu, ovēs și trifoiu, cari pe lângă muncă și cheltu-eală mai puțină, aduc folos mai mult. Și înțelepțește lucră economii, când se potrivește după împregiurări. Sēmēnătura produce la spicoase pe 1 jug. catastral cam 40—45 clăi de câte 20 de snopi; ear' claea dă $1\frac{1}{2}$ —2 ferdele (de câte 20 de litre).

În total s'ar veni:

Grâu	la vr'o 4000 hctl.	à 5 fl.	= 20.000 fl.
Cucuruz	„ „ 1700 „	„ 3 „	= 5.100 „
Săcară	„ „ 400 „	„ 3 „	= 1.200 „
Orz	„ „ 70 „	„ 3 „	= 210 „
Ovēs	„ „ 300 „	„ 2 „	= 600 „
Cartofi	„ „ 500 „	„ 1 „	= 500 „
Cânepă	la vr'o 1000 orturi		
	de câte 25 fuioare	à 60 cr.	= 600 „
Fasole și bostani	în preț de vr'o		1.200 „
			Suma 29.410 fl.

Fēn se produce la an cam 800—1000 de carē; ear' otavă 150—200 de carē, în preț mijlociu de câte 15 fl. carul.

(Va urma.)